

Allochtone jongeren over
vrije-tijdsbesteding
*Een les Nederlands
als tweede taal
voor jong volwassenen*

Allochtonen die pas later in het onderwijs instromen, vormen een aparte doelgroep. Erna Kerkhof en Frans Smulders beschrijven een les over vrije-tijdsbesteding die zij samenstelden. Beiden zijn werkzaam op de Streekschool in Tilburg.

De doelgroep

Binnen de sector Oriëntatie en schakelen van de streekschool voor beroepsonderwijs in Tilburg worden verschillende cursussen Nederlands als tweede taal verzorgd.

De hieronder beschreven les kan gegeven worden aan een groep jong volwassenen, bij ons nog steeds jongeren genoemd om het onderscheid met de 'echte' volwassenen te benadrukken, in het eerste jaar van de opleiding. De opleiding duurt twee jaar, en men kan toegelaten worden indien men

- ouder dan 15 en jonger dan 20 jaar is
- een vooropleiding heeft gehad in het land van herkomst, bij voorbeeld 3 à 4 jaar lycée of collège.

Het betreft hier dus leerlingen die relatief kort in Nederland zijn.

De doelstelling van de les

Het onderwerp van de les is 'vrije tijd'. Dit is een bijzonder geliefd thema, omdat het zeer goed te koppelen is aan het vak Nederlandkunde. Het verbinden van de lesonderwerpen

aan situaties die de leerlingen in de praktijk tegenkomen, is dan ook één van de doelstellingen.

Andere doelstellingen zijn:

- afwisselend de onderdelen spreken, luisteren, lezen en schrijven oefenen
- interpunctie- en spellingproblemen aan bod laten komen
- het uitbreiden van de woordenschat.

Daarnaast is het heel belangrijk om leerlingen steeds te stimuleren. Ze moeten Nederlands uiteindelijk gaan zien als hun tweede taal en niet als een vreemde taal. Naast de doelstellingen voor deze ene les moet de docent ook heel duidelijk het einddoel voor ogen houden, namelijk doorstroming naar een vervolgopleiding. In de praktijk is dit meestal een KMBO-opleiding of een voorschakeljaar hiervan. Eindtermen die hiervoor, op onze school, gehanteerd worden zijn de CITO-instaptoets Anderstaligen en het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal van de universiteit te Leuven. In de nabije toekomst zullen waarschijnlijk de nieuwe staatsexamens van het ministerie van Onderwijs de hoofdnorm worden.

Het niveau

Zoals al eerder gezegd is, kan deze les worden gegeven in het eerste leerjaar. Wel moet nadrukkelijk gezegd worden dat hij niet gegeven kan worden ter introductie. De les is geschikt voor leerlingen die het boek *Nederlands voor buitenlanders*, de zogenaamde 'Delftse methode', van Montens & Sciarone (1991) hebben doorgewerkt. Ze beheersen dan ongeveer 2000 woorden. De les kan dan ook alleen gegeven worden in de tweede helft van het schooljaar. De leerlingen hebben dan 16 uur Nederlands. De lessen worden gegeven in blokuren van 100 minuten.

Vrije-tijdsbesteding

De les start met een warming-up. Met het thema vrije tijd kun je alle kanten op, dus er kan gekozen worden uit verschillende introductieopdrachtjes. Het werkt meestal erg goed om leerlingen bij alle letters van het alfabet een woord te laten zoeken, dat tot een bepaalde categorie behoort. In dit geval vrije tijd. Ook heel gewoon leerlingen laten vertellen over

Zeven Nederlanders en hun vrije tijd

leestekst

Petra Pieters:

'In mijn vrije tijd maak ik muziek. Ik ga ook graag naar een concert. Andere hobby's van mij zijn: fietsen, video's kijken en dansen.'

5 Carlos Romero:

'Een van mijn grootste hobby's is tuinieren. Ik heb een grote tuin bij mijn huis, waar ik heel wat vrije uren in doorbreng. Ik vind het ook heerlijk om thuis te klussen en ik doe veel aan sport. 's Zomers zwem ik elke dag en ik tennis twee keer

10 in de week. In de winter ski ik.'

Chris Wimmers:

'Voetballen. Ik voetbal al jaren bij dezelfde club en dat vind ik heerlijk. Vooral omdat ik het grootste deel van de dag zittend werk doe.'

15 Bob van de Hoop:

'Mijn hobby's? Politiek is één van mijn grootste liefhebberijen, daarnaast houd ik van muziek, toneel en van oude steden bekijken. Ik vind het ook leuk om af en toe naar een café te gaan. Gewoon, zitten en met mensen praten.'

20 Paula Zuiderwijk:

'Mijn liefhebberijen zijn: gitaar spelen en naar muziek luisteren. Ook houd ik van wandelen, lezen, zwemmen en fietsen.'

Soenita Autar:

25 'Ik ben dol op naaien. Ik maak al mijn kleren zelf. Ook breien doe ik graag. Ik brei truien voor de hele familie. En verder heb ik geen hobby's'.

Martin Mooy:

'Mijn eigen bedrijf, dáár besteed ik al mijn vrije tijd aan.'

(naar: Libelle)

vragen

Lees de tekst goed. Maak daarna de vragen.

1 Wat is goed?

Tuinieren is:

- ☐ bloemen en planten in een tuin zetten
- ☐ tegels leggen in een tuin
- ☐ een tuinbankje schilderen

2 In de tekst staat een ander woord voor 'hobby'.

Schrijf dat woord op.

3 Waarom vindt Chris Wimmers voetballen leuk?

4 Wat vindt Bob van de Hoop leuk om te doen in een café?

5 Twee mensen maken muziek. Wie?

6 Eén van de mensen heeft eigenlijk geen vrije tijd.
Waarom niet?

7 Wie doet volgens jou de leukste dingen in zijn vrije tijd?

hun hobby's of bezigheden in het weekend, en dit dan inventariseren op het bord, is zeer geschikt als warming-up.

Bij een meer algemene introductie kan gedacht worden aan oefeningen met woorden die zowel van voren naar achteren als van achteren naar voren gelezen kunnen worden, de zogenaamde palindrooms. In de methode *Spreeken is zilver* van S. C. van de Ree (1988) staan leuke oefeningen in die richting. Het kost echter wel wat extra tijd om deze oefeningen af te stemmen op het thema vrije tijd. De warming-up kan zo'n 10 à 15 minuten duren.

Het volgende onderdeel in de les is een tekst. De tekst 'Zeven Nederlanders en hun vrije tijd' uit de methode *Zestien Plus* van E. Duvidneau, J. Kortas & E. Olijkan (1987) is daar zeer geschikt voor. De leerlingen maken kennis met verschillende, nieuwe woorden. Ook krijgen ze te maken met zowel open vragen als meerkeuzevragen (zie afbeelding op pag.146). Het is natuurlijk ook heel goed mogelijk om een tekst te nemen van de jongerenpagina van een krant, en daar zelf een opdracht bij te maken. Het voordeel hiervan is dat leerlingen gestimuleerd worden om zelf de krant te gaan lezen. Met het doornemen van de tekst en het maken en bespreken van de vragen is men ongeveer 30 minuten bezig.

De volgende stap in de les is een stukje luistervaardigheid. In de methode *Code Nederlands* van F. Kuiken & A. van Kalsbeek (1990) staan leuke luisteroefeningen rondom het thema uitgaan. Gesprekjes die kunnen plaatsvinden in een coffeeshop, in een café en in een restaurant staan op band. Na beluistering van de gesprekjes is het mogelijk, met behulp van dit boek, de woordvolgorde van enkelvoudige zinnen te bespreken (zie afbeeldingen op pag.148-9).

Het is dan eventueel ook nog mogelijk om door middel van rollenspelletje te oefenen in het stellen van vragen en het geven van antwoorden. Deze oefeningen nemen ook ongeveer 30 minuten van de les in beslag. Om de les compleet te maken is er nog ruimte voor een oefening auditieve discriminatie, in *Zestien Plus* worden er in elk hoofdstuk zulke oefeningen gegeven, of een stukje grammatica. Het omzetten van zinnen van de directe rede naar

de indirecte rede, is zo'n oefening. Hier kan dan 15 minuten aan besteed worden (zie afbeeldingen op pag.150-1).

De afsluiting van de les moet gebeuren in een ontspannen sfeer. Een kruiswoordpuzzel, met daarin de nieuwe woorden uit de les, is zo'n afsluiter. De leerlingen kunnen zo'n puzzel in 10 minuten maken of anders meenemen als huiswerk. Dit laatste is helemaal niet verkeerd, omdat daar dan de volgende les weer mee gestart kan worden. Een thema als vrije tijd is uiterst geschikt om over meerdere lessen uit te smeren. Zaken die eventueel in volgende lessen aan de orde kunnen komen zijn: een collage maken, een spreekbeurt over een hobby houden, een programma van een buurthuis bespreken en de verschillende feestdagen met elkaar vergelijken.

Les geven aan allochtonen

De docent die werkt met leerlingen met een andere taal en cultuur, moet altijd rekening houden met die verschillen. Een docent mag, en moet zelfs, langzaam praten maar moet wel voorkomen dat hij 'krom' gaat spreken. Verder is het ook belangrijk dat hij altijd begrijpt dat hij een 'rolmodel' is, het voorbeeld van de Nederlandse mens. Hij moet dan ook beseffen dat hij enorm veel invloed kan hebben op zijn leerlingen. Naast de Nederlandse cultuur moet de eigen cultuur van de leerlingen regelmatig in de lessen aan de orde komen.

Literatuur

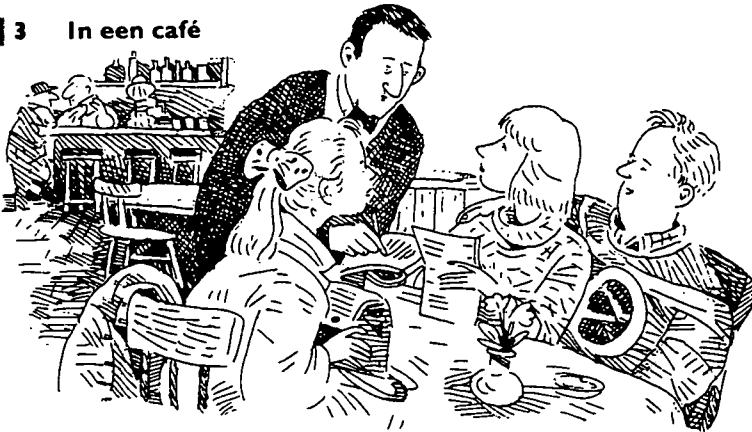
- Duvidneau, E., J.Kortas & E.Olijkan, *Zestien Plus. Basisprogramma Nederlands als tweede taal*. Groningen, Wolters-Noordhoff, 1987.
- Kuiken, F. & A. van Kalsbeek, *Code Nederlands. Basisleergang Nederlands voor volwassen anders-taligen*. Amsterdam, Meulenhoff Educatief, 1990.
- Montens, F. & A.G.Sciarone, *Nederlands voor buitenlanders*. Amsterdam/Meppel, Boom, 1991.
- Ree, S.C. van de, *Spreeken is zilver...* Leiderdorp, De Kangoeroe, 1988.

2 In een coffeeshop

Ober Meneer, mevrouw?
Juan Voor mij een tonic, graag.
Ober Met ijs en citroen?
Juan Alstublieft.
Ober En u?
Lies Hebt u appelsap?
Ober Natuurlijk, mevrouw.
Lies Mag ik dan een appelsap van u?
Ober Een tonic en een appelsap.

3 In een café

Carla Mogen we bestellen?
Ober Ik kom zo bij u, mevrouw.
Carla Wat nemen jullie?
Tineke Een spa.
Carla En jij?
Sjef Ik neem een broodje.
Of nee, liever een tosti.
Carla Heb je honger?
Sjef Ja, jij niet?
Carla Nee, ik heb dorst.
Geef mij maar een pilsje.
Ober Zegt u het maar.
Carla Een spa, een tosti en een pils, alstublieft.
Ober Tosti ham/kaas?
Sjef Alstublieft.

Naar wensen vragen

- Wilt u/Wil je iets ...?** — Wil je iets drinken?
— Ja, lekker.
- Wat wilt u/wil je ...?** — Wat wil je, koffie of thee?
— Ik heb liever een kopje koffie.
- En u/jij?** — En u?
— Hebt u appelsap?
- Meneer/Mevrouw?** — Meneer, mevrouw?
— Voor mij een tonic, graag.
- Zegt u het maar.** — Zegt u het maar.
— Een spa, een tosti en een pils, alstublieft.

Bestellen

- ..., graag.** — Meneer, mevrouw?
— Voor mij een tonic, graag.
- ..., alstublieft/alsjeblieft.** — Zegt u het maar.
— Een spa, een tosti en een pils alstublieft.
- Hebt u/Heb je ...?** — En u?
— Hebt u appelsap?
- Mag ik ...?** — Mevrouw?
— Mag ik een appelsap van u?

Woordvolgorde: de enkelvoudige zin

Basisstructuur				
Eerste plaats	Finiet werkwoord	Onderwerp	Rest	Infiniet werkwoord
	Wil	je	iets	drinken?
	Kunnen	we		bestellen?
Wat	willen	jullie		drinken?

Zij zegt dat... Hij vraagt of...

oefening 1

1 Lieu: 'Ik vind eten koken leuk.'

Lieu zegt dat zij

2 Rob: 'Ik ga dit weekend naar Anita'.

Rob zegt dat

3 Antonio: 'Mijn burens hebben een video'.

Antonio zegt

4 Jan: 'In mijn vrije tijd zwem ik'.

Jan zegt

5 Chandra: 'Mijn moeder houdt van dansen'.

Chandra zegt

6 Habib: 'Mimoen heeft veel vrije tijd'.

Habib zegt

7 Maria: 'Ik vind wandelen met mijn man gezellig'.

Maria zegt

8 Hector: 'Ik moet morgen werken'.

Hector zegt

9 Carlos: 'Hardlopen is goed voor mijn gezondheid'.

Carlos zegt

oefening 2

1 Harry: 'Mag ik een beetje water?'

Harry vraagt of

2 Jeannette: 'Zijn de burens met vakantie?'

Jeannette vraagt

3 Manuel: 'Mag ik dit boek lenen?'

Manuel vraagt

4 Peter: 'Komt hij met de trein?'

Peter vraagt

5 Margo: 'Is hier helemaal geen disco?'

Margo vraagt

6 Anja: 'Kan ik hier mijn auto parkeren?'

Anja

Uu en ui

Luister naar de band en vul 'uu' of 'ui' in.

1 d.....r

2 kr.....k

3 t.....rt

4 d.....rt

5 dr.....f

6 tr.....s

7 r.....kt

8 pr.....k

9 tr.....

10 h.....lt

11 sch.....r

12 sp.....g

13 sp.....t

14 kr.....s

15 j.....st

16 st.....r

17 v.....st

18 sch.....n

19 b.....rt

20 kl.....f

21 h.....rt

22 dr.....p

23 sch.....f

24 fl.....t

25 gl.....r

26 sch.....rt

27 st.....rt

28 br.....n

29 pr.....m

30 br.....t
